

Rigsombudsmanden på Færøerne

Færøernes Økonomiske Råd: Forårsrapporten 2014

Oversættelse af ”Sammenfatningen”

SAMMENFATNING

Der har været lav økonomisk vækst de senere år, og der har været store underskud på den offentlige sektors regnskaber, især i 2010, og disse underskud stammer især fra landskasseunderskud.

Hele den offentlige sektors underskud var ca. 240 mio. kr. i 2012. Det vurderes, at underskuddet for 2013 var ca. 400 mio. kr., der næsten alt stammer fra landskasseunderskud. Ifølge finanslovsforslaget for 2014 regnes der med et DAU-underskud for landskassen på ca. 223 mio. kr. i 2014.

Udviklingen i *lønudbetalingerne* giver normalt en indikation om udviklingen i den økonomiske vækst. Deflateret med brugerpristallet har *lønudbetalingerne* stort set været uændret siden 2004. I årets priser steg *lønudbetalingerne* med kun 1,6 pct. fra 2012 til 2013. *Antal lønmodtagere* er steget ca. tilsvarende fra 2012 til 2013. Der har samtidig været stor vækst i de lønudbetalinger, som fastboende færinger tjener i udlandet, og hvor de offentlige kasser på Færøerne mister store beløb i skat.

Antallet af *fuldtidsledige* er faldet med op imod 300 fra november 2012 til november 2013. Dette er et positivt tegn. På den anden side kan de færøske arbejdsløshedstal dårligt sammenlignes med nabolandenes; vores har en øvre grænse, som det ikke ligger over ret længe uden at unge og mobile flytter ud af landet.

Den samlede *import* faldt med ca. 6 pct. fra 2012 til 2013. Ekskl. skibe og fly steg værdien af importen med ca. 1,6 pct. fra 2012 til 2013. Hagstovan¹ oplyser, at tjenesteimporten et steget markant de seneste år, og siden 2005 med 1 mia. kr., mens stigningen i tjenesteeksporten har været meget mindre.

Ifølge Hagstovan er der en stor stigning i eksportværdien fra 2012 til 2013, 15 pct. ekskl. skibe og fly, og ca. 10 pct. inkl. skibe og fly. Eksportværdien af laks er steget med en tredjedel, mens eksportværdien af makrel er faldet.

Tallene for import af varer til husholdningernes direkte forbrug er steget. På den anden side er der ikke klare indikationer vedr. landskassens moms-indtægter for 2013 før end den sidste kvartalsopgørelse foreligger. Billedet er således ikke helt klart, men det kan forventes, at det private forbrug er steget noget fra 2012 til 2013, og det kan også forventes, at den vil stige noget fra 2013 til 2014.

¹ Hagstovan er Færøernes Statistiske Kontor

Der blev ikke regnet med nogen særlig vækst i det offentlige forbrug fra 2012 til 2013; antallet af lønmodtagere inden for den offentlige forvaltning mv. faldt fra november 2012 til november 2013.

Antal lønmodtagere inden for byggeriet er steget noget fra november 2012 til november 2013, og importen til byggeriet er steget med 19 pct. fra 2012 til 2013. Dette tyder på en stigning i bruttoinvesteringerne fra 2012 til 2013. Der er sat mange anlægsprojekter i gang i 2014, og det forventes, at bruttoinvesteringerne bliver noget højere i 2014 end i 2013.

For opdrætserhvervet er udsigterne fortsat gode, mens udsigterne for bundfiskeriet ikke er meget bedre end for 2013. Opnås der en aftale om de pelagiske fiskearter, er der udsigt til højere indtægter inden for det pelagiske erhverv som følge af højere priser, men ikke fra større mængder. Dette medfører ikke nødvendigvis øget aktivitet eller en stigning i beskæftigelsen.

Alt i alt er vurderingerne vedr. den økonomiske vækst i årets priser i 2014 nogenlunde uændret i forhold til Rådets redegørelse fra september 2013, bortset fra, at væksten vurderes en smule højere, nemlig 4 pct. i løbende priser. Væksten stammer primært fra en stigning i de private investeringer og nettoeksporten. Den øgede vækst er afhængig af, at der opnås en aftale om den pelagiske fisk.

* * *

Landsstyreområdet for finansanliggender har for første gang beregnet den offentlige sektors konjunkturregulerede regnskabsresultat. Rådet ser dette som et fremskridt. Med denne beregning er der gjort et forsøg på at ”isolere” påvirkningen af den aktuelle konjunktursituation på den offentlige sektors regnskabsresultat. Dette giver bedre anledning til at rette fokus mod andre forhold, som har betydning for økonomiens langsigtede vækst – forhold, som påvirker arbejdsudbuddet, produktionen i erhvervene og hos det offentlige, og forhold der påvirker efterspørgslen i økonomien.

Rådet skønner, at kommende demografiske ændringer vil sætte relativt større krav til den offentlige økonomi på Færøerne end til nabolandene. Senere i år vil Rådet fremlægge en finanspolitisk holdbarhedsanalyse for den offentlige sektor på Færøerne, der rækker frem i tiden. Rådet vil i år også fremlægge en nærmere uddybning af begrebet ”den økonomiske rente”.